

ភ្នំតំរើង

ស្នើអត្ថបទភាសាខ្មែរ

2 បាត.

95.917

5550

ភ្នំតំរើង

ស្នើអត្ថបទភាសាខ្មែរ

• បុរេបុរី ភ្នំតំរើង

ស្នើអត្ថបទ

อุ้งกำเมือง

คู่มือหัตถ์พูดภาษาไทยเหนือ

□
รวบรวมเรียบเรียงโดย

อัมพร พันธุ์พายัพ

□
นพบุรี พันธุ์พายัพ
จัดพิมพ์

◇
ราคาเล่มละ ๒ บาท

ปก
๔/๙
ผมอ

นพระวิ ไกรฤกษ์

ท้องถิ่น

495.917

๐555๐

cat0403/51

หอสมุดแห่งชาติ เชียงใหม่

LOC02223

พิมพ์ครั้งที่สาม

นพบุรุษพิมพ์ ๒๕ ราชมรรคา ขอย ๖ เชียงใหม่

นายชุมพล ถนอมศิลป์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ร้านรัตนผล เชียงใหม่ อุปกรณ์การจัดพิมพ์

พฤษภาคม ๒๕๓๓

กำแพง หรือภาษาพื้นเมืองของชาวภาคเหนือ ความ
จริงเป็นภาษาไทยแท้ ถึงจะมีภาษาพม่าหรือลาวปะปนบ้าง
ก็เพียงไม่กี่คำ ทั้งนี้เพราะความเกี่ยวพันระหว่างประเทศมา
แต่เดิม จากการรบกวนกวาดต้อนผู้คน และการติดต่อค้าขาย
ไปมา โดยการนำสินค้าบรรทุกวัวต่างม้าต่างไปตามหัวเมือง
ใหญ่น้อยแต่โบราณ จึงเป็นของธรรมดาที่ต้องมีภาษาชน-
ชาติอื่นปะปนอยู่บ้าง แต่จะอย่างไรก็ตามภาษาเมืองเหนือ
ก็เป็นภาษาไทย และเป็นภาษาไทยโบราณ ดังจะสังเกต
ได้จากตัวอักษร ที่มีรูปลักษณะคล้ายอักษรขอม ซึ่งตัวอักษ
รชนิดนี้ พ่อขุนรามคำแหงดัดแปลงมาเป็นภาษาไทย วาง
รากใช้มาจนถึงปัจจุบัน เมื่อสมัย ๓๐-๔๐ ปีก่อน พระ
เจน หรือศิษย์วัด ตามวัดต่างๆ ต้องเรียนอักขระวิธีของ
ชาวเหนือด้วยกันทั้งนั้น แต่ปัจจุบันเลิกทั่วไป การอ่านเขียน
หันมาใช้ภาษาไทยภาคกลางหมด จึงเป็นที่น่าเสียดายว่า

นี่วันนี้จะหาผู้อ่านตัวหนังสือเมืองเหนือได้ยากเต็มที่ ปัจจุบัน
นี้ ผู้มีอายุบางคนเท่านั้นยังอ่านได้ เด็กสมัยใหม่ ไม่มีใคร
รู้เรื่องเลย

สำเนียงการพูดของชาวภาคเหนือ เพี้ยนจากภาษา
ไทยภาคกลางไม่มากนัก เวลาพูดช้า นุ่มนวล อ่อนหวาน
ไพเราะ ง่ายแก่การฝึกฝนจดจำ ถ้าพูดและฟังภาษา
เมืองเหนือได้ ก็อาจฟังภาษาไทยใหญ่ และชาวอีสาน
เข้าใจ เพราะสำเนียงการพูดเพี้ยนไปอีกเล็กน้อยเท่านั้น

ชาวเหนือ เรียกตัวเองว่า "คนเมือง" เขาถือว่า
เขาเป็น คนไทย ๑๐๐% และความจริงก็เป็นเช่นนั้น เพราะ
คนเหนือโดยทั่วไป มีสายเลือดชาติอันผสมน้อยที่สุด ฉะนั้น
ถ้าใครไปเรียกเขาว่าเป็นลาว เขาจะโกรธมาก เช่นเดียวกับ
กับชาวอีสาน ซึ่งเป็นคนไทยแท้ๆ แต่มีบางคนไปเรียกเขา
"ลาว" เมื่อชาวอีสานข้ามฝั่งโขงไปทำมาหากินฝั่งลาว คน
ลาวกลับเรียกเขาว่า "คนไทย" แกล้งจับรังคูกุ๊กไก่เสียนับไม่
ถ้วน ชาวอีสานจึงไม่พอใจ เมื่อคนไทยด้วยกันเข้าใจเขาว่า
เป็นลาว และเรียกเขาเช่นนั้น

อาคันตุกะที่ไปเยือนเชียงใหม่ เมื่อได้สนทนากับ
คนเมือง โดยเฉพาะสตรีเพศ มักจะติดใจในกิริยาพาทิ และ
น้ำเสียงอันอ่อนโยนน่ารักนั้น ทำให้เกิดความสนใจใคร่ศึกษา
คำบางคำที่ยังไม่เข้าใจดีไปตามกัน ผู้เรียบเรียงจึงรวบรวม
ศัพท์ และประโยคคำพูดต่างๆ ที่ใช้เป็นประจำ มาพิมพ์
เป็นเล่ม เพื่อประโยชน์แก่อาคันตุกะผู้ใคร่รู้ใคร่ศึกษา แต่
มิได้บังอาจคิดให้เป็นวิชา เพราะเข้าใจว่าสิ่งบกพร่อง ผิด
พลาดคงยังมี ตงนพ หากมีสิ่งใดผิดพลาด คลาดเคลื่อน
ผู้เรียบเรียงคิดว่าคงได้รับคำชี้แจงแนะนำ จากผู้รู้ ในภายหน้า
และหวังว่าท่านผู้อ่านคงให้อภัย

ต่อไปนขอเชิญศึกษา คำเมืองง่ายๆ เพื่อเป็น
ประโยชน์ประดับสติปัญญา และเพื่อเป็นกำไรแก่ชีวิต
ต่อไปเถิด

เพื่อความเข้าใจง่าย มีคำบางคำที่ฟังสังเกต และจดจำ
สำเนียงการพูดที่ใช้แทนกัน เช่น ตัว "ป" แทนตัว "พ"
ตัว "จ" แทนตัว "ช" ตัว "ฮ" แทนตัว "ร" ตัว
"ต" แทนตัว "ท" ตัวอย่างเช่น "ทื่อ" เป็น "บื่อ"
"พื" เป็น "ปื" "เพื่อน" เป็น "เปื่อน" ตัว "จ"

“ข้าง” เป็น “ข้าง” “ชาย” เป็น “ชาย” “ข้อ”
 เป็น “ข้อ” “ช่วย” เป็น “ช่วย” “ขัง” “จัง”
 ตัว “ร” “รัก” เป็น “รัก” “รด” เป็น “รด”
 “ร้าง” เป็น “ร้าง” “เรอน” เป็น “เรอน” “รู้”
 เป็น “รู้” ตัว “ท” “ท” เป็น “ท” “แท้” เป็น
 “แท้” “เท่าใด” เป็น “เท่าใด” ฯลฯ

คำบางคำมีสำเนียงไม่ชัดเจน เช่น “กัน” เป็น
 “กัน” “ตี” เป็น “ตี” “ตาย” เป็น “ตาย”
 เป็นต้น

คำแทนชื่อ

บุรุษที่ ๑ เขา, ฮา, กู, ข้า, ข้าเจ้า
 บุรุษที่ ๒ เป็น, คิง, มิ่ง, สู้, ท่าน, ตัว
 บุรุษที่ ๓ มัน, เขา, เป็น, ท่าน

คำที่ใช้เป็นคู่กัน

เขา-เป็น	ฮา-คิง
กู-มิ่ง	ข้า-สู้
ข้าเจ้า-ท่าน	ตัว-เป็น

กาลและลักษณะที่ควรใช้คำแทนชื่อ

- เขา-^เเป็น ใช้กับเพื่อนสนิท ที่เป็นเพศหญิงต่อเพศหญิง หรือใช้สนทนาระหว่างชายกับหญิง ที่สนิทสนมกัน
- ฮา-^{คิง} ใช้กับเพื่อนสนิทที่เป็นชายต่อชาย หรือหญิงต่อหญิงที่สนิทสนมกันมากจริงๆ
- ตัว-^เเป็น ใช้ระหว่างหนุ่มสาว คู่รัก หรือสามีภรรยา
- ข้า-^{สุ} ใช้ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก หรือสามีภรรยาสมัยก่อนคู่ผู้เมีย โดยมากใช้คำแทนชื่อในปัจจุบันเล็กน้อย นิยมใช้อย่างภาคกลาง ว่า ฉัน, เธอ, หรือ พี่, น้อง
- ข้าเจ้า-^{เจ้า} ใช้กับผู้ที่ควรเคารพ เป็นคำที่สุภาพใช้ได้ทั้งหญิงและชาย คำว่า "เจ้า" ใช้เป็นคำรับสำหรับเพศหญิงด้วย แต่ชายสมัยนี้เลิกใช้แล้ว คงนิยมแบบภาคกลาง คือใช้ กระผม, ผม, ขอรับ, กรับ

ชาวเหนือใช้คำสรรพนามเรียกบุตร หรือเด็กชายใน
ครอบครัวของเธอว่า “ไอ” ถ้าเป็นหญิงเรียก “อี” เช่น
บุตรคนแรกเรียก “ไอใหญ่” “ไออาย” พอมีคนรอง
ออกมาอีกเรียก “ไอน้อย” พอโตขึ้นเป็นหนุ่ม คำว่า “ไอ”
เปลี่ยนเป็น “บ่า” เช่น “ไอใหญ่” เป็น “บ่าใหญ่”

เด็กหญิง ใช้สรรพนามหรือคำนำหน้านามว่า “อี”
เช่น “อีค-อีผาย-อีผง” ถ้าเป็นลูกคนมั่งมีก็เติมคำว่า
“นาย” เข้าไปด้วย เช่น “อนายจันทรรทพย์” “อนาย
คำผาย” “อนายคำผง” เป็นต้น

ชื่อสกุลสุดท้ายทั้งหญิงและชาย พ่อแม่มักจะตั้งว่า หล้า
อันหมายความว่า คนเล็กสุดและคนสุดท้าย

ชื่อของคนเหนือสังเกตไม่ยาก โดยมากชื่อสั้นๆ ฟังดูกระ
คาย แข็งๆ ง่าย ๆ และมักมีคำว่า “ทิพย์” หรือ “ติบ”
หรือ “คำ” ประปนอยู่ด้วย เช่นผู้ชายชื่อ คำตัน, คำบัน,
คำทน, จัน, แก้ว, บุญทา, คำ, แปร, หล้า, อินบัน
ผู้หญิงชื่อ คำผาย, คำผง, จันติบ, จันคิ, บัวแก้ว,
บัวเขียว, ก่องคำ, บัวคำ, เหล่าน เป็นต้น

ลูกสาว ลูกชาย เรียกบิดามารดาของตนว่า "อับอ"
"อแม่" เรียกบุ๋ย่า ตายาย ว่า "อ้อย" หรือ "บออ้อย"
"แม่อ้อย" เรียกพี่สาว ว่า "ปี่" เรียกพี่ชายว่า "อ้าย"

เรียกพระเจ้า "ตุ้เจ้า" เรียกเงรว่า "พระ" ภิกษุ
เจ้าอาวาส หรือพระเถระผู้ใหญ่เรียก "ตุ้เจ้า-ตุ้หลวง"

ภิกษุที่ลาสิกขาบทจากเพศบรรพชิต ออกสู่คฤหัสถ์เรียก
"หนาน" เช่น "หนานวงศ์-หนานปิ่น" ตามเถรที่
ลาสิกขาบทแล้วเรียก "น้อย" เช่น "น้อยมี-น้อยมา"
คนที่ไม่ได้บวชเวียนเลยจะถูกเรียก "คนคิบ"

ขนบธรรมเนียมที่น่าสรรเสริญ และสว คศีธรรมที่น่า
ยกย่องของชาวเหนืออีกประการหนึ่ง คือความมีศรัทธาใน
พระพุทธศาสนา ครอบครัวยึดถือตามหนับถีสพุทธ ถ้าครอบ
ครัวนั้นนับบุตรเป็นชาย เมื่อส่งเข้าเฝ้าเรียนจบชั้นประถมศึกษ
ษา และไม่ได้เรียนต่อไปอีก ก่อนที่จะใช้งาน หรือขณะ
ว่างหลังเก็บเกี่ยว หรือเมื่อถึงฤดูเข้าพรรษา เขาจะให้บุตร
หลานบรรพชาทันที เมื่อบ้านไหนมีการบวชเถร ชาวบ้านใน
หมู่บ้านทั้งหมู่บ้าน จะรวมกันบริจาคทรัพย์สิ่งของมากน้อยแล้วแต่

ฐานะ ร่วมงานบุคคลอย่างพร้อมเพียง การพิมพ์การดีอุปสม
บท บรรพชา พิมพ์กันครั้งหนึ่งเป็นจำนวนพัน โดยมากใช้
กระดาษการ์ดแข็งพิมพ์ สำหรับเชิญผู้ที่เจ้าภาพเคารพนับถือ
๕๐๐-๕๐๐ แผ่น อีก ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ แผ่น พิมพ์ด้วย
กระดาษอ่อนอย่างบาง สำหรับแจกตะไต้^๕ทิ้งหมู่บ้านทุกหลัง
คาเรือนเป็นครั้งๆ ตำบล ดังนั้นโรงพิมพ์ที่ตั้งในเชียงใหม่
ทุกแห่งจึงมีงานล้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อใกล้เข้า
พรรษา โรงพิมพ์ทุกแห่งเปิดทำงานจนดึกดั้น บางแห่งทำ
กันจนสว่างเป็นเดือนๆ ไปเลย อย่างเมื่อจะส่งต้นฉบับหนังสือ
เล่มนั้นพิมพ์ หากพิมพ์ไม่ได้ ทุกแห่งมีงานเต็มหมดต้องรอ
คิวเป็นเดือนๆ กว่า จะหาโรงพิมพ์พิมพ์กันได้ ทุกๆเล่มเต็มที
หนังสือที่พิมพ์ ไปก่อนๆ เช่น "ชาวเขาและกามพิสดาร
ร้อยแปด" "ผู้หญิงพรรคนั้น" "เที่ยวเชียงใหม่"
โดยมากถูกแรงด้วยงานเบ็ดเตล็ด จนออกช้ากว่ากำหนด
เสียทุกเล่มไป ^๕ทั้งๆที่ต้นฉบับและเรื่องพร้อมอยู่เสมอ
ครั้งจะส่งงานไปพิมพ์ทางกรุงเทพฯ ก็ใกล้ๆใกล้ตา ใจ ใจไม่
ได้เช่นหนังสือ "ดั่งผู้หญิง" เล่มนั้นพิมพ์ในกรุงเทพฯ ผิด
พลาดอย่างมาก น่าจะอายุในเรื่องปริิ^๖พิมพ์ เจ้าของโรง

พิมพ์สัญญาสัญญาอย่างที่ว่าทางโรงพิมพ์มีอาจารย์ขึงขึงยัง
งับรองไม่ให้มีผิด พอไว้ใจส่งงานไปทำจริงๆ เสร็จออก
มาตัวผิดมากมาย มีหน้าซ้ำทางโรงพิมพ์ยังตะเพว่าปล่อย
ให้ปลวกกัดกินหนังสือฉบับไปหลายร้อยเล่ม ผู้พิมพ์ขาดทุน
ยับไปเลย โรงพิมพ์อื่นๆ พรรคนั้นในกรุงเทพฯ มีหลายโรง
คนพิมพ์หนังสือมาตาดกในไปหลายราย โรงพิมพ์ที่ตีก็มี
มากหลายแต่เมื่อเจอโรงพิมพ์ห่วยๆ เสียก่อน คนพิมพ์หนังสือ
ที่อยู่ต่างจังหวัดก็ต้องเข็ดขยาด เพราะกลัวประวัติศาสตร์
ซ้ำรอยเป็นอรรณดา

กา ร หนี บ ปี

คำเมือง	ไทยกลาง
ปีใจ	ปีขวด (หนู)
ปีเ้า	ปีฉลุ (วัว)
ปีข	ปีฆาต (เสื่อ)
ปีเหว่า	ปีเกาะ (กระต่าย)
ปีตี	ปีมะโรง (งูใหญ่)
ปีใต้	ปีมะเต็ง (งูเล็ก)

คำเมือง
 ปี่สะง่า
 ปี่มัต
 ปี่สั้น
 ปี่เจ้า
 ปี่เส็ด
 ปี่โก๋

ไทยกลาง
 บั้มะเม็ย (ม้า)
 บั้มะแม (แพะ)
 บั้มวอก (ลิง)
 บั้มระกา (ไก่)
 บั้มจ้อ (สุนัข)
 บั้มกุน (สุกร)

การนับเดือน

การนับเดือนทางจันทรคติของชาวเหนือ ผิดกับไทย
 ภาคกลาง คือทางเหนือนับเร็วไป ๒ เดือน เขานับเดือน
 ซ้ายเป็นเดือน ๓ เหนือ ดังนี้

เดือนซ้าย	เป็นเดือน ๓ เหนือ
เดือนยี่	.. ๔ ..
เดือน ๓	.. ๕ ..
เดือน ๔	.. ๖ ..
เดือน ๕	.. ๗ ..
เดือน ๖ (วิสาขะ)	.. ๘ ..
เดือน ๗	.. ๙ ..

เดือน ๘	เป็นเดือน ๑๐ เหนือ
เดือน ๙	.. ๑๓ ..
เดือน ๑๐	.. ๑๖ ..
เดือน ๑๑	.. เกียง (หรือเดือนเจียง)
เดือน ๑๒	.. ยี่

ข้างขึ้นเรียก “เดือนออก” ข้างแรมเรียก
“เดือนแรม” เช่น ขึ้น ๓๕ ค่ำ เรียก “เดือนออก ๑๕ ค่ำ”

การนับวัน

ค่ำเมือง	ไทยกลาง
วันตด	วันอาทิตย์
วันจัน	วันจันทร์
วันอังคาร	วันอังคาร
วันพุธ	วันพุธ
วันพฤหัสบดี	วันพฤหัสบดี
วันศุกร์	วันศุกร์
วันเสาร์	วันเสาร์

การนับจำนวน

ตั้งแต่ หนึ่ง ถึง หนึ่งร้อย สองร้อย สามร้อย
 พัน หมื่น แสน ตลอดไป นับอย่างเดียวกับภาคกลาง ผิด
 กันนิดเดียวตรง “ยสิบ” เรียก “ชาว” ๒๓ เรียก
 “ชาวเอ็ด” ๒๒ นับ “ชาวสอง” ถึง ๒๘ นับ “ชาว
 เก้า” ๓๐ เรียก “สามสิบ”

ศัพท์และคำบางคำที่เพี้ยนและไม่เหมือนไทย ภาคกลาง

คำเมือง	ไทยกลาง
---------	---------

ก

กา, ก่อ	หรือ, โหม
กะ	กะ, ครัว, ชี
กั้น, กะกั้น	กั้น, ตะกตะ—มูมาม
กั้นแต่บ	ตูดไม่มี, ตูดปอด
กั๊ไฟ	ไม้ซัด
กั๊นตุ	หลังบ้าน
กั๊วม, ฝั้เข้ากั๊วม	สิง, ฝั้เข้าสิง
กั๊วยคั่ว	กั๊วยหอม

กัวย^๕น่านม

กัวย^๕ไต้

กของ

กชย

กต, กต^๕เต็ง

กั

เก้าสนาม

เก้าแฮ

แก่น^๕ตา, แก่น^๕ครก

กั^๕นง่ายจ่ายช้อย

กระตาส^๕นาหน่อ

กั^๕อง, พาด^๕กั^๕อง

กั^๕อง

ไก^๕ง, สู^๕งไก^๕งไต้

แก่น, คน^๕แก่น

แก่น^๕คช

แก่น^๕บ่^๕อง

กั^๕วยหอม^๕จันท์

กั^๕วย^๕นำ^๕ว่า

คิด^๕ถึง (บางครั้ง^๕ใช้^๕แทน
คำ^๕ว่า "ตรรก")

คู, มอ^๕ง

คิต, คิต^๕ถึง

ศตูป, เจต^๕ย์, ธน^๕สา^๕ว^๕รีย

ศาลาก^๕กลาง^๕จังหว^๕ัด

รัก^๕แรว

สาก

ใช้^๕จ่าย^๕สุ^๕่ย^๕สุ^๕่ย^๕

กระตาส^๕ฟู^๕ต^๕ส^๕แก้^๕ป

ซึ้ง, ซึ้ง^๕วง

กล^๕อง

โย^๕ง, สู^๕งโย^๕ง

ชวย, คน^๕ชวย

ลูก^๕กระ^๕เตี^๕อก

ต^๕ก^๕ย^๕ม

แกะแฉะ	งอนยั้งนั้ก
กำยั้งฉั้น	ไขว่ห้าง
เก้าแชน	โคนแชน
แก่นตำ	ตูกนั้ยนั้ตา
กาง, ตังกาง	คาง, กระจโตงคาง
กระจตูกขี้ข้าง	กระจตูกขี้โครง
กะหลัดกนั้อง	ขั้พับ, บานพับ
กั้กนนำ	ขั้นนนำ
กั้กหมาก	กระจโถน
โกม-โคม, ตำมโกม	ตะเกียง, คุ้ดตะเกียง
เกีบ, เกือก	รองเท้าหุ้มสัน
เกีบแตะ	รองเท้าแตะ
กั้บแก้บ	รองเท้าไม้ (เกี๊ยะ)
กระงอดกระแงด	งอนม็องๆ
กั้กกั้ก	กระจเจ้ากระงอด
กาด, กาดมว	ตลาด, ตลาดสด
กาดแดง	ตลาดเขีน
กั้กนั้แฉ่น, กั้กนั้กั้ง	ตูดงอน

๕
กว
กั
กว
เก็น

๕
คว
จนเพชร
กะวอก

๖

ข้าเจ้า
ข้าวงาย
ข้าวงแสง
ขวาง
ข้อแขน
ขวง
ขาม

ฉั้น, ตัดฉั้น, หนู
ข้าวมือเข้
ข้าวมือเข้น
ทัง, หวง
กำไลมือ
ฉาน
เหนียว, คงกะพัน

ขวาย
ขัว

เวลาสาย
สะพาน

ระหนาน

ผู้ที่เคยอุปสมบทมาแล้ว

๕ ๕
ขกง

๕ ๕
บ่า

๕ ๕ ๕ ๕
ขแวม, ขวม, ขขาม

๕ ๕ ๕ ๕
มันอุบธิบ, ขบน, ขู

๕
ขซาก

๕
เหลือเดน

๕
ขเปอะ

๕
เจอะเทอะ, ทางสกปรก

ห ^๒	ห
ขหยาน	ขจรลาด
ห ^๒	ห
ขแฮ	ขเคา
ห ^๒	เสมหะ, เคะหมี
ขเคอ	ห
ห	ขกราก
ขซาก	ห ห
ห ห	ขเกรอบ
ขเสยน	ห ^๒
ห ^๒	ไวคเวอน
ขตต	สะอิดสะเอียน
ห ^๒	โกหก, พกดม
ขหลยด	รื้อนรน, รื้อนรื้อน
ห ^๒ ห ^๒	ลวกๆ ไม่เรียบร้อย
ข ^๒ , ขลาย	ลูกอันทะ (ของลับชาย)
ขะลกตลกคก	พัน, ยิงพัน
ขะลากตากเตก	ชอบ
ขะหล้า	พาน, พานเงิน
ห ^๒ ห ^๒	เม็ด, เม็ดประตู
ขยว, ยยว	ขวดเบียร์ใหญ่
ขอบก, ขอก	ขวดเบียร์เล็ก
ขัน, ขันเงิน	คิษยวัต
ไข, ไขประตู	
ขวดบัน	
ขวดห้าร้อย	
ขโยม	

เข้า

เข้า

ก

คุ้มหลวง

วัง, ที่ประทับผู้ครองนคร

คอก

คอก, ตระวาง

แค่มุม

หมิงหมิงทอดน่าน

แควน, ยิงแควน

ศิขณ, ยิงศิ

แควน

ก้าน

ครูบา

พระอาจารย์, พระเถระ

คัตตูตัง

แน่นรูจุมก

ควบงอม

ข่มขืน, ข้าเรา

คางคาก

คางคก

เคน, ของเคน

เหล็ก, ของเหล็ก

คนสะคนต้อย

คนสกปรก

เค็งใจ

แคลงใจ

คำ

ทองคำ

ง

ง่าว

งัว

ง่อม

เหงา

งัด	สงสัย อัจฉรวรย์ ประหลาด
ง่อน, ง่อนต้อ	ท่ายทอย, คอต้อ
เหง้อ	เหม่อ
งม, ขวาม	ลุมคล่า
งูจัน	งูแสงฮาติตย์
งูจ้อง	งูจงอาง
งูค่อนก้อม	งูขวางค่อน
งูก่านม้อง	งูทับสมิงคลา
งูหลาม	งูเหลือม

จ

เจ้า, ข่าเจ้า	กะ, ติดัน, หนู, ฉัน
จกโจ้จกโจ้	ตกตลิ่ง
จ้อง	จุ่ม
จะโต	อย่างไร
จะน ^ห	อย่างน ^ห , ฉะน ^ห
จ๊ะ, ขจ๊ะ	น่าเกลียด
จาดนั๊ก	มากมาย, ถมเถ
จ้อม ^อ จุ่ม ^อ แจ็บ ๗	จุ่ม๗ จิบ๗

จ้าว	ฉัด, ควัน้ำมัน
จั	แห่ (ด้วยไม้หรือมือ)
จ	ไซ, แทง
แจ่ง	มูม
จ้อยว่อง	หมดหวัง
จุงจาลิง	บรเพ็ด
จันทวี	กานพลู
จัมทรมาน	ดอกจันทร์
จักโค, จักโคตัน	ตะไคร้, ตะไคร้ตัน
จักกาเลอ	จิงเหลน
จักกา	กังกา
จักเซ	จวเซ
จักชะ, จักแต่น	ตักแต่น
จักกม	จิงจก
จักเซบ	ตะขาบ
จังกง, จักง	จิงโกร่ง
จัท	จิงหวัด
จัทลอบ	ค้วงชควาย
จอน	พังพอน

จัน	ตะกวด
จอมเบ็ด, ก้องเบ็ด	ตกเบ็ด, บักเบ็ด
จันจัน	กะทันหัน
จัญ	ประคบยา
จ้ง	จ้ง (เกลียด)
จ้อย, จ้อยรอด	จ้อยรอด, จ้อยรอดมีตนตรี
จว่า	จ้ง

ช

ชาว	ชฉิบ
ชัง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง
แช	กลอนประตุ
ชวาม	ลูบคลำ
ชฉ่ม	พลบ
ชประชบัต	หลายๆ อย่าง
ชชเหยอ	ตะกร้าชชะมุดฝอย
ชช, ชชแซด	ตรง, ตรงตั้ง
ชหล	กรวยใส่ผ้า

ดอกกำมะถัน

ดอกเกียง

ดอกแก้ว

ดอกค้ำชู

ดอกจำยอม

ดอกจุ่มน้ำลาว

ดอกขอมพศ

ดอกตะล่อม

ดอกผัด

ดอกบัวหลวง

ดอกบ้านเดือน

ดอกวาศิ

ดอกหอมไก่, เจลาขาว

ดอกงิลิต

ดอกกำเกศ

ดอกเก็ดทะหวา

ดอกเก็ดเก๋า

ดอกก้วาว

ดอกบีบ

ดอกลำเจียก

ดอกพิกุล

ดอกดาวเรือง

ดอกบานเย็น

ดอกสนทม

ดอกหางนกยูง

ดอกบานไม่รู้โรย

ดอกทานตะวัน

ดอกพุทธรักษา

ดอกวิก

ดอกวาศิ

ดอกช่อนกลิ่น

ดอกขจร

ดอกดาวทะเล

ดอกพุดซ้อน

ดอกคตเคา

ดอกทองกวาว

ดอกชัชยอม	ดอกพยอม
ดอกไค้ยง	ดอกประยงค์
ดอกจำหุบ	ดอกยี่หุบ
ดอกจำปา	ดอกจำปา
ดอกจำปี	ดอกจำปี
ดอกต้าย	ดอกหงอนไก่
ดอกคู้	ดอกประตู่
ดอกบัวลี้	ดอกมะลิ
ดอกป้าน	ดอกบัวสาย
ดอกส้มสุก	ดอกโศก
ดอกหอมนวล	ดอกลำดวน
ดอกใหม่	ดอกชมนา
ดอกใหม่จ้อย	ดอกพู่เรือหงส์
ดอกอิน โถ	ดอกยี่โถ
ดอกเอื้อง	ดอกกล้วยไม้ (แต่จะชนิด มีชื่อเรียกต่างหาก ออกไป เช่น เอื้องผึ้ง เอื้องคำ ฯลฯ)
คอง	ผอม

คินกั	อิฐ, คินเผา
คินชอ	กระบะเบืองมุงหลังคาบ้าน
คแควน	คแกลน, เขี้ยตพยายาม
เค็ง	ระซัง, กระตัง
เคยม	จกกระจ

ค

ตาเหลอ	ตาเหล
ตาแสง	ตาข่าย
ต	ตะครุบ
ตั้นตัง	ถีบ (ด้วยเท้า)
ตี่, ตี่ หลวง	พระ, พระเจ้าอาวาส
ตบ	กระต๊อบ-กระท่อม
เต	วอ, ทำลาย
ตอง, ตองแดง	ทองเหลือง, ทองแดง
เตไฟ, เต้าไฟ	เตาไฟ, ครัวไฟ
เตย	หย่อน, ยาน (นมเตย นมยาน)
เตยว, เตยวรัต	กางเกง, กางเกงขาสั้น
เตยวก้อม	กางเกงใน

๘ เดียวสะคอ	กางเกงครึ่งหน้าแข็ง (ชาก้วย)
๘ เดือ	ทึ, ทน (ชอชักเตอ-ชอชักทึ)
โต้ง	ทุ่งนา (กลางโต้ง-กลางทุ่ง)
ตือเซอะ	ตลก
เดียว	เดิน
๘ ตลกุกย	ชกมวย
๘ แต่งตัวเป็ง	แต่งตัวเหมาะสม
๘ ตามอกกอก	๘ ตาเตยตะแหมะแระ
๘ ตาก้าม, ตะก้าม	ตะโพก
๘ ตาคอก	ช้อคอท
๘ ตาคัน	ตาคุ่ม
๘ ตักโต	ตักแก
๘ ต้นปุ่น	เตาปุ่น
๘ ตาว	ทกลม
๘ ตากหงาย	หงายท้อง, หงายหลัง

ตวง	กระตุกกระตัก
เต้าตั้น	เท้าทูน
ต๋ย	ฮ้วน
ตั้นคตย	เซ็งเซ
ต้วแม่, ต้วมือ	หญิงคนรัก, ชายคนรัก
ต้วแม่เก่า	หญิงคนรักเก่า
เต๋ย, นมเต๋ย	หย่อน, นมหย่อน
เต็ง, เต่ง	ตัง, เต่งตัง
เต็ก, เต็กแม่กแม่หญิง	กต, ช่มชืนผู้หญิง
ตุงตั้น	ตุงเท้า
ตั้นเซี่ยะ	ตั้นกระบองเพชร
ตั้นสะหลี่, ตั้นลวี	ตั้นโพธิ์
ตั้นมะตั้น	ตั้นกะท้อน
ตั้นไม้โฮ	ตั้นไทร
ตั้นไม้สูง	ตั้นไม้โคโรซ, ไม้กว้าง
ตั้นไม้ตัง	ตั้นพลวง (ใบเรียกใบ ตองตัง มุงหลังคาบ้าน ได้ ไร้อรอกก็ได้)

ต้นไม้อ้วย

ต้นเบ็ยสะแอน

ต้นเบ็ยเล็ค

ต้นไผ่แจ้

ต้นไม้แงะ

ต้นหาญไก่

ต้นมะก้อ

ต้นมะตำเจือ

ต้นมะตำขบ

ต้นไม้เป่า

ต้นไม้แพ่ง

ต้นเค็ดเก่า

ต้นจ้อหล้อ, หูกวางป่า

ต้นต้นเบ็ด

ต้นท้วก่าบิศ

ต้นละแอน

ต้นปลูย

ต้นฮ้างคาว

ต้นตะแบก

ต้นไม้ตะแบกขาว

ต้นตะแบกแดง

ต้นเป็ริง

ต้นไม้เต็ง

ต้นตำแย

ต้นท้มทิม

ต้นยอ

ต้นตะขบ

ต้นไม้วัง

ต้นไม้สะแก

ต้นโยทะกา

ต้นอินทนิล

ต้นเทียนฤาษี

ต้นหัวกระเทียม

ต้นกะชาย

ต้นโพ

ต้นจวนนา

ต้นลมแล้ง
ต้นเล็บมือนดวง
ต้นเล็บมือน้อย
ต้นหมาเหียง
ต้นเนียมละดี
ต้นมะขก
ต้นหอมบัว
ต้นหอมเตียม
ต้นตอกแก
ต้นก้อมก้อขาว
ต้นก้อมก้อดำ

ต้นคูณ ราชพฤกษ์
ต้นชุมเห็ด
ต้นชุมเห็ดเทศ
ต้นหมามุย
ต้นตุงลา
ต้นประจำค้ำควาย
ต้นหัวหอม
ต้นกะเทียม
ต้นตอกแค
ต้นแมงลัก
ต้นกะเพรา

น

นกแถ
นกก๊า
นกเบ็ดหงส์
นกเขียงแขก

นกแก้ว
นกเค้าแมว, นกฮูก
นกเบ็ดนา
นกสาริกา

นกกงกอย

นกแหลว

นกเขยงคำ

นกกำแก

นกกันปุต,

นกจำแจบ

นกประตา

นกบู้ต

นกกุดัน

นกกระบ้า

นกเขียน

นกกองู

นกจอก

นกตุงตุง

นกม้อเฮย

นกแต้ตะแห.ค

นกแสก

นกเหยี่ยว

นกขุนทอง

นกพิลาป

นกกระปุต, นกกต

นกทางเรน

นกกระทา

นกถืดทือ

นกโพระตก

นกค้ทอง

นกกระเวียน

นกกระสา

นกกระจอก

นกกระทุง

นกคู้เหว่า

นกค้อยตีหวิค

นกเข้ ^๕ นแวน	นกเข้ ^๕ นจม
นกมะ ^๕ แท้	นกกะ ^๕ ใน
นำ ^๕ เหมย	นำ ^๕ ค่าง
นำ ^๕ คุด	ถึง ^๕ นำ
นำ ^๕ ถึง	ถึง ^๕ ตักนำ
นำ ^๕ ตุน	คณ ^๕ โท
นำ ^๕ บวย	กระ ^๕ บวย
นำ ^๕ หม้อ, นำ ^๕ หม้อ ^๕ กั้น	หม้อ ^๕ นำ, หม้อ ^๕ ใส่ ^๕ น้ำ ^๕ กั้น
นำ ^๕ หม้อ ^๕ ชั ^๕ วะ	นำ ^๕ หม้อ ^๕ ไร่
นำ ^๕ บ่อ	บ่อ ^๕ นำ
นัก	มาก
น้อง ^๕ จาย	น้อง ^๕ เขย
น้อง ^๕ ไร่	น้อง ^๕ บั้ง
น้อง ^๕ ญิง, น้อง ^๕ ไป๋	น้อง ^๕ สะ ^๕ ไก
เห็น ^๕ ขง	นูน

บ

บ๋, บั๋อ	ไม้, ไหม
บ๋า, บ๊ะ	ลูก, ผล, ผัก บางครั้ง ใช้เป็นสรพนาม เรียก บุรุษที่ ๒ เช่น บ๋าคี-ไ๋อติ
บ๋าก้วย	ฝรั่ง
บ๋าก้วยเต็ด	มะตะกอ
บ๋ากั๋อ	ทับทิม
บ๋ากวด	มะขวิด
บ๋ากะยง	ส้มเกลี้ยง
บ๋ากอก	มะกอก
บ๋าระหนัด	ส้มป่อย
บ๋าราม	มะขาม
บ๋าช่าง	มะกา
บ๋าชัง	สลอต
บ๋ารูด	มะกรูด
บ๋าเชือบ้า	ลำโพง

บ้ำ ^๑ เช็๑บู้	มะ๑ช๑ก
บ้ำ ^๑ เช็๑ม๑อ๑ย	มะ๑เช็๑ก๑ร๑อบ
บ้ำ ^๑ เช็๑ม๑น	มะ๑เช็๑ด๑ะ๑ไ้
บ้ำ ^๑ เช็๑ด๑ม	มะ๑เช็๑เท๑ศ
บ้ำ ^๑ เช็๑ด๑หำ๑มำ	มะ๑เช็๑งำ๑ขำ๑ง
บ้ำ ^๑ เช็๑ด๑แ๑	มะ๑เช็๑ด๑น
บ้ำ ^๑ เช็๑ด๑หำ๑แ๑	มะ๑เช็๑นำ๑ง๑พ๑ญำ
บ้ำ ^๑ เช็๑ด๑เ๑ด๑น๑แ๑ง	มะ๑เช็๑ด๑ขำ๑ว
บ้ำ ^๑ เช็๑ด๑เส๑ว๑ย	มะ๑เช็๑ก๑ร๑อบ๑เล็๑ก
บ้ำ ^๑ ค๑ด๑น๑ก๑อ๑ม	ฝุ๑ก๑มะ๑ร๑ม
บ้ำ ^๑ ค๑ด๑ว๑ง๑ก๑ด๑ง	มะ๑เช็๑ด๑พ๑วง
บ้ำ ^๑ ค๑ด๑ว๑ง๑ข๑ม	มะ๑แ๑ง
บ้ำ ^๑ แ๑ง, บ้ำ ^๑ บ้ำ๑ง	ด๑ม๑เช็๑ย๑จ๑ห๑ว๑น
บ้ำ ^๑ จ๑ม๑ป	ข๑ม๑พุ
บ้ำ ^๑ ด๑น	พ๑ท๑ร๑า
บ้ำ ^๑ ด๑เ๑	ด๑ต๑ง๑ม๑
บ้ำ ^๑ ด๑ต๑ง๑ด๑ย	ด๑ต๑ง๑ท๑โย
บ้ำ ^๑ ด๑ต๑ง๑ด๑ไ้	ด๑ต๑ง๑ก๑ว๑

บ้ำแต่งข้าง	แต่งร้าน
บ้ำถว	ถวผักยาว
บ้ำนอย	บวบ
บ้ำนระ	ลูกสมอ
บ้ำห้อย	มะระ
บ้ำแปบ	ถวแปบ
บ้ำแทน	สมอพิเภก
บ้ำเรือก้าเคียว	มะเรือกเสวย
บ้ำโอ	ต้มโอ
บ้ำม้าว	มะพร้าว
บ้ำแก้ว	ลูกหว้า
บ้ำหน้อยแทน	หน้อยหน้า
บ้ำเหนียงแข็ง	หน้อยโท่ง
บ้ำทวน	แห้ว
บ้ำโห่ง	ละหุ่ง
บ้ำทูน	ระนน
บ้ำไฉ่	มะงว
บ้ำป้าวมันดำ	อินทผลัม

บ้ำมุด	ละมุด
บ้ำมึน	มะตม
บ้ำไฟ	มะไฟ
บ้ำนาว	มะนาว
บ้ำม่วง	มะม่วง
บ้ำผาง	มะปราง
บ้ำถวเตียน	ทุเรียน
บ้ำผักแก้ว	ผักทอง
บ้ำผักหม่น	ผักเขียว

คำว่า “บ้ำ” “บ๊ะ” และ “มะ” เป็นอันเดียวกัน สุด
แล้วแต่ท้องที่ใดจะพูดเพี้ยน และนิยมใช้คำไหน บางแห่ง
ออกเสียง “ห่มะ” ก็มี

บ้ำตาย	เปล้าๆ
บ้ำชู้	ไม่รู้
บ้ำหน	ไม่เห็น
บ้ำหมี	ไม่มี
บ้ำเปี้ยหยัง	ไม่เป็นไร
บ้ำได้ปาก	ไม่มีที่ตี

บ่าวจี
บ่าวเค็น

บ่าวเต๋มา
บ่าวแกว

โบะ, โบะหลัว

บ๊ีบ, กน

บอกลไฟ

บ็อค

บ๋ไ้

บุ, บุ่น

แบ็บ

ปะหลันปะจัน

ปะ

หนุ่มว้ยรุ้น

หนุ่มที่ไม่มีผู้หญิงจะแต่ง
งานด้วย

ชายโตควยตัก

โต

ผ่า, ผ่าพื้น

ชยำ, นวด

คอกไม้เพลิง

เคี้ยว, สักครู่

ไม่ไร

แหก, แหก (บุนุ่นไป-
แหกเข้าไป)

ป

แบน (เหล้าแบ็บ-เหล้า
แบน)

พระรุงพระวัง

พบ (ปะก้อ?-พบไหม?

ปะกะ-พบข)

ปะปู้ เมีย	พบกะเทย
บ้างกะต่าง	ล้มลงไป
มังเอก	ฝ่าผนัง
ห ปี่	พิสาว
ปากนั๊ก	พูดมาก
มือจาย	ผู้ชาย
ปากก๊ก	พูดติดอ่าง
ปากย่อย	พูดหยุ่มหยุ่มไม่เป็นเรื่อง
น้ำเห้ว	น้ำขำ
ปุด	ขาด (เดียวกับปุด-กางเกงขาด)
เบ็ง	เหมาะ, พอดี, สวย
แบ่ง, (แบ่งเขื่อน)	ทำ, สร้าง (สร้างบ้านปลูกบ้าน)
ปัวข	เปลือย
มือเขื่อน	ผู้ชายที่มีภรรยาแล้ว
ป๊ก, ป๊กจะต๊อก	กลับมา, ไปแล้วกลับมาอีก

ปะ, ปะกัน	พบ, พบกัน
แปะ	เขื่อ, เควคืด
แป้น, แป้นหยัง	เมิ่น, เมิ่นไว
ปู้ตตันปู้	เสียมตตัว
ปู้ม, ปู้ง	ท้อง, พุง
น้ำก	กระจำ
บั้นบ่าแต่บ	บั้นแกบ
บั้นไฟ	บั้นคาบคิลลา
บั้นก้อม	บั้นพก
บ้อง, ปล้อง	ช้อง, ช้องหน้าต่าง
บับหนังสือ	สมตช้อย
เป็ย	ควา
เปาะ	ตะกร้า
เปียด	กระบุง
ปิ่นตะลอน	ตั่งกา
บักชวิตตก	พลัดตก
บักกะตึก	ทิมตง, หัวทิมตง
ม้างกะต่าง	ตกตะแคงไป

ปกกะตก, เบ็กกะเต็ก	ตั้งโต๊ะขึ้น
เบือเล็ช, เบือเลอะเบือเตือ	เยอะเยอะ, ถมไป, มาก
แบ็ทล้าหมั	มายก่ายกอง
ปัด	พับเพียบ
ปัด, ตันปัด	ดินสอ
ปอย	งัด, งัดขึ้นขึ้น
ปอยน้อย	งานทำบุญ
	งานทำบุญเล็กๆ เช่น
	งานบวชนาค
ปอยหลวง	งานวัด, งานฉลอง,
	สมโภชน์
ปอยเข้าสัง	งานทำบุญอุทิศกุศล
	ให้ผู้ตาย
เบ็บ, งอม หล่อไจ๊ะโละ	โผนเข้าหา
ป้าแกต	ปลาแซง
ป้าขาว	ปลาตะเพียน
ป้าเต๊ะ	ปลาเทโพ
ป้าเม้า	ปลามักเม้า

ป่าผ่า	ตะพานน้ำ
ป่าหลาด	ปลาหลด
ป่าเหยียน	ปลาไหล
ป่าสวาย	ปลาสวาย
ป่าสะป้าก	ปลาตะไถก
ป่าแอ็บ	ปลางบ
ป่าปาน	ปลาสลิด
ป่าสะเต็ด	ปลาหมอ
ป่าสะลาก	ปลากะต๋
ป่าหลิม	ปลาช่อน
ป่าก้ง	ปลากะโห้

ผ

ผ่อ, ผ่อมูนล่อ	คู, คูโน่นซี
ผด, ผดาด	ทะเล, ทะลุดอกมา
ผะจ้าน	ประจານ
ผะหลด	ทะเล็ก
ผ้าตี๋ม	ผ้าเข็ดตัว
ผ้าต๋อบ	ผ้าหม่นอน

ผ้าต้อย

ผ้าทย็อก

ผ้าต้ง

ผาน

ผักน

ผักผี

ผอมกัองค้ง

ผอด

ผางฮ้าย

ผักแคบ

ผักปอด

ผักหนอก

ผักหนอง

ผักกะบีน

ผักกัณดิน, ผักกะดิน

ผักจี

ผักปู้ดิง

ผักทละ

ผ้านง

ผาซรว

ผ้าต้มม-ผ้าเช็ดหน้า

ยากจน

ผืด

ทำผืดจารีตประเพณี

ผอมโซ

โปรต (ชอบบ่นัก)

เกินควร

ผืดต่ำลิ่ง

ผักแพงพวย

ใบบัวบก

ผักกะเจด

ผืดคันไซ

ผักกะดิน

ผักซี

ใบชะพลู, ผักแค

ผักชะอม

ผักปิ้ง

ผักฮ่อม

ผักกาดขี้

ผักกาดข้อน

ผักค้วน, หอมค้วน

เผือก

ผักปิ้ง

ใบมะขาม (ผักเรียกกว่าม้า
ค้อนก้อม)

ผักถลัด

ผักกาดเขียว

ชะระแห่น

ควาด

พ

พ่อง

เพ็

เพยก

พ้อเม็ย, แม่เม็ย

พ้อเลียง, แม่เลียง

พ้อหม่อน, แม่หม่อน

บ้าง (ได้พ่องก้อ-ได้
บ้างไหม?)

น (มาทางเพ็มาทางน)

เขาะ (คิงบ่ถ้ามาเพ็ยกฮ่า
ลือไม้ค้องมาเขาะฮื่อ)

พ้อตา, แม่ยาย

เขวขู้, คหค, แพทข.

บิคาลียง

พ้อทวด, แม่ทวด

พ่อแก้ว
พ่อหลวง
พระ, พระหน้อย

กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน
เณร, สามเณร

ฟ

ฟง
ฟู่
ฟู่ หย้อ
ฟัด
ฟ่าน
เฟื่อ

ฟิม (ฟังก-ฟิมกลับ)
ฟุด
ฟุดแตกคัน
เฝ้า, เฟะ
แก้ง
ประคอง

ม

ม้วน, ม่ม้วน
มื่อ
มอก

ตมูก, ไม่ตมูก
ง่าย (ไ้มามื่อๆ-
ไ้มาง่ายๆ)
ขนาด (มอกโต -ขนาด
โหนด)

มัก	ชอบ, พอใจ
มาน, แม่มาน	มีควรวัก-ตั้งท้อง, หญิง มีควรวัก
มีตยับ	กรวไกร
มัน	สัน
มีตเหน็บ	มีตโต้
มูย, มูยป่าสะเค็ด	ชวาน, ชวานดำหรับ พันไม้
มูยา	กตั้งยาเส้น
เมิน	นาน, (จำกัดเมิน-นาน มาก, นานเหลือหลาย)
แมม	ไผ่, ไผ่หน้า เข็มหน้า
มะก้อก	มะเทงก
แมบ,	แลบ, หลบ(แมบ ^ค ัน -แลบ ^ค ัน)
ม่อน	เนิน (ม่อนเสื่อหมอบ -เนินเสื่อหมอบ)

เม็ยห่อเจ้า, เม็ยพรวง

แม่เดี่ยว

แม่ไป

แม่เขื่อน

แม่น้ำ

แม่ช้าง

แม่หม้าย

แม่ฮับ, แม่จ้าง

แม่หญิงสำเพ็ง

มิตรแก้ว, สหายคำ

แม่มี

ไม้ค้อน

ไม้ก้านฉี่

มือก๊กอก

มน, มนฮุ่มลุ่ม

มุ่น, มุ่นมุกกัก

มอบกจากเลอ

มีควอมแวม

เม็ยชวคราว

แม่รองเพื่อนกัน

แม่เต้า

หญิงมีสามีแล้ว

แม่เตียง

แม่หม้ายผัวทง

แม่หม้ายผัวตาย

หมอลำแย

หญิงโสเภณี

บิษมิตร, มิตรแท้

माम

ตะพด

ไม้ระแนง

เตย, ต่า

กลม, กลมตึก

ทุ, สนมตุ

พุงพาบ

ขมุกขมัว, โท้ตเพ็ด

น้ำง

มัดคอกแม่

มัดตะตัก

เมื่อ, ปัก, เมื่อน้ำน

มะต้อม, มะต้อมแต่บ,

แมงกำเบือ

แมงกำมุ้ง

แมงเพง

แมงงุ่น

แมงนูน

แมงแกง

แมงบ้อง

แมงเวา

แตกกัน

มัดไพล่หลัง

มัดเงื่อนกระตัก

กัลบ, กัลบบ้าน

กระคุม, กระคุมควิบ

ผีเสื้อ

แมลงมุ่ม

แมลงท่ว

แมลงวัน

แมลงนต

แมลงกะแท้

แมลงบ้อง

แมลงบ้องช้าง

ย

ยับ

ยู่

ยัม

จัม (โตนยัม-ถูกจัม)

ไม้กวาด

ยัมบิ

เยยะ, เยยะกำร	ทำ, ทำงำน
แยง,แยงแวง	ต่อง,ต่องกรระก
เยยะอ่วย	ทำทงทำว้าง

ล

ลต, แล๊ะ	ไ้, ใ้
ลระ	ทง
ลวด	เลยไป
ลอะฮ้อน,ลอะฮ้อนแถ้ว	เด็ก,เด็กวันหนุ่ม
แลง	เขิน (เวลาเขิน, เมื่อ แลง-เมื่อเขิน)
ล้า	อ่วย
ลต,ทลลต	ไ้,นไน้
ล่น,แล่น,ทก	วิ่ง
ลูกเก็บ	ลูกเลียง, บุตรบุญ-
	ธรรม
แลน	เหย,ตะกวด
ลิ่งลม	นางฮาย

เล่าหน้าจำขวัญ

ตั้งขวัญ

เล่า, คนเล่า

นิทาน

เกวียนเทียมวัว

งาม, คนงาม

ว

วันศีล

วะ

วันตะวา

วันพุท

วันยี่ฮ

วันนง

วันตง

จำ

จิต

วิ

วันพระ

สว่าง, แข็ง

วันวาน

วันพุง^ห

วันมะวัน^ห

วันมะเือง^ด

วันต่อวันมะเือง^ด

ล้ม

เจ้า, ส้ม, ฐาน-

พระ บางครั้งใช้เป็น

กระโดด

พัด, โบก

หอสมุดแห่งชาติวังมณฑล...

เว้า	เวียงใหม่	หรอ, หลุด (เขี้ยวเว้า - พันหรอ)
แคว		แคว
แควด		ล้อมรอบ
เวียง		เมือง (ไปเวียง-ไปในเมือง)
ไว		อักษะม (บวม)
วอก, วอกนั๊ก		สิง, ตลบแต่ตง
แวง, แวงแวง		กระจากเงา, ส่องกระจาก
แวงดำ		แวงตา
	ส	
สล่า		ช่าง, นายช่างทุกชนิด (คำนี้เป็นภาษาพม่า)
สลิด		กิริยา (สลิดตก-ตัดจวิตมาก)
ส้ม		เปรี้ยว (ของเปรี้ยวเรียกส้มทงนน)
สะตวง		กระทงทำด้วยกามกัลด้วย

ตะล ^ล	ทนสน, ฟูก
ตะเวียม	ตะเคา
ตักกำ	ตักควง
ตาด	เตอ
ต้าม	เหม็น
เตยง ^ง	หมด, สัน
ไสยว ^ว	ไส้กรอก
ตวก, คนตวก	ตุ, คนตุ
ตงตง ^ต	ไม่เต็มเต็ง
เตยว ^ว	สหาย, เกลต
ตุต, ก้างตุต	มุ้ง, ก้างมุ้ง
เตาป้อก	เตาต่อหม้อ
ตะหลุง, ตะหลุงเงิน	ขัน, ขันเงิน
สายฮัด, สายฮ้าง	เข็มขัด
เตอคอกมน ^น	เตอคอกกลม
สายคอ	สร้อยคอ
ตะลือ, ทะลือ	ขธ
สาวา ^า	สาววัน, สาวพรหมจรรย์
สาวเคน ^น	สาวที่ไม่มีใครแต่งงานด้วย

สาวเฒ่า

สาวแก่, สาวทันที

๑๑

หอค้า

ห้องพระโรง

หลักหลั่น

อดทน

หลัว

พิน

ห้องไผ่

ของใคร

ห้องนั่ง

ห้องหมก

๕
ท่น

๕
สน, เกวียน

แห่ย่งแห่ยะ

เขย่งเท้า

โหยด

พัง

เหยอ

ชยะ

หยุบ

จับ (หยุบนม-จับนม)

หยุบๆเหยบๆ

นิตๆหน้อยๆ

ทีบ

ชด(ทีบน้ำแก้ง-ชดน้ำแก้ง)

๕
ท้อ

๕
ไท้

๕
ท่น

๕
ทับ, สังกวาส

๕
หลัว

๕
อาหารพินเมืองชนิดหนึ่ง

๕
เท็ด

๕
หัวเราะตังๆ

หลวก, หลวก ^{ล้า}	ฉลาด, ไม่ยอมเสียเปรียบ
หยอดๆ ขอดๆ	กระปิบกระปอย
หมอยา	แพทย์
หมอ ^{เมื่อ} , คุม ^{เมื่อ}	หมอดู, ดูโชคชะตา
เหิน ^ค , เหิน ^ค สะพาน	เด็ด, เด็ดจริงๆ
หมอยปาก, หมยปาก	หนวด
หมอยกาง	เคว
หมอยแฮ	ชนรักแ
ไท ^{ซึง}	วังถึง
เหือก	ชิน (ชินทำพระ)
หินเขียว	จุดะดี
เหล ^ย ม, เหล ^ย มบัก ^ค จิต	แหลม, แหลมเปียบ
หยิบผ้า	เขิบผ้า
หนาบผ้า	ปะผ้า
หลองข้าว	ยุงข้าว
หญ้า ^ก ก่อน	หญ้าเจ้า ^ฐ
หญ้า ^บ าหนว ^ค	หญ้า ^ห ั่วหม
หญ้า ^น าหมัก	ต้น ^น ามราช ^ส ี ^ห
หญ้า ^ป กต่อ	เถาว ^ล ย ^ย เปรียบ

หญ้້าแพค
หญ้້าถับ
หญ้້าหมาหน้อย
หญ้້าจิชอบ

หญ้້าแพรก
ตันกก
ตันกระทุ่ม
หญ้້าไมยราพย์

อ

อ้าย
ไ้อ
ไอนาย
ไอนาย
ไอนายคนงาม
ไ้อหน้อย, อ้อหน้อย
อ้อ, อ้อสาว
อ้วง
อ้วย
อธน
อธ
อธระ
อ้อม
อ้อย

พี่ชาย
ไ้อ
คุณหนู (ผู้ชาย)
คุณหนู (ผู้หญิง)
น้องสาวคนสวย
ไ้อหนู, อ้อหนู
พูด, พูดจับสาว
ทวงแทน
ควี, ไม่น่าเลย
ธมพ (ธมพ)
งน (ธนกา-งนทวิธ?)
ธาเจียน
มีด, กุม
นม

แหว	แหว
แหว๋, แหว๋ภาค	เที้ยว, เที้ยวตลาค
แหว่สาว	เที้ยวผู้หญิง
ออมเปาะออมป้อย	อดออมทนต์อม
อะหยัง	อะไร
อู ^๕ แจยว, เล้า ^๕ แจยว	เล่านิทาน
ออดอด	มันสมอง
อุง ^๖ ตณ, อุง ^๖ มอ	อุง ^๖ คิน, อุง ^๖ มื่อ
เห็นอุม	อะมด
อิด, อิดอ้อน	เห็นอຍ, เห็นอຍอ้อน
อะหลิกจักจ้อก	เล็ก ๆ น้อย ๆ

ฮ

ฮัก	รัก
ฮากเล็ชด	กินอย่างดูไม่ได้ (ยัด-แตก)
ฮัด, ฮัดฮอย	จารัด, จารัดประเพณี
ฮู ^๗ คง	จุมก
เฮ็อน, เฮ็อนเฮ็อน	บ้าน, บ้านศพ
โฮงยา	โรงพยาบาล

ซากเซก	ผสม
ช้วน	มดลูก
ข้างแคว้แควกลม	ว่างเล็กเซวบาง
เขียด	เวียด (ตัวเวียด)
ชุษ	ชะนี
เขื่อนแป	ห้องแถว
ชอต, ชอตไหน?	ถึง, ถึงไหน? □

รายการหนังสือที่ออกไปแล้ว

คู่มือยิงเชียงใหม่	เล่มละ 5.00 บาท
ดงคู่มือยิง	เล่มละ 5.00 บาท
เที่ยวเชียงใหม่	เล่มละ 2.00 บาท
อู่กำเมือง	เล่มละ 2.00 บาท
อาหารขันโตก	เล่มละ 5.00 บาท
เจ็ดเพชร—คู่มือยิงพรรคนั้น	เล่มละ 5.00 บาท
ชาวเขาและกามพิสดารร้อยแปด	เล่มหนึ่ง 5.00 บาท
ชาวเขาและกามพิสดารร้อยแปด	เล่มสอง 5.00 บาท
ชาวเขาและกามพิสดารร้อยแปด	เล่มสาม 5.00 บาท
หนังสือทุกเล่มส่งซื้อโดยตรงที่ นพบุรี พันธุ์พาณิชย์	
“นพบุรีการพิมพ์” 29 ถนนราชมรรคา ซอย 6 เชียงใหม่	

หัตถ์พูดเป็นประโยคดูบ้าง

จ้าวบ่าวเจ้าเวียงไปปะสาวผ่อหน้ง ออกจาก
โฮงหน้งมา ฝ่ายจายเข้าไปตักสาวคนนั้น....

สมมุติว่าหนุ่มเข้าไปในเมืองพบสาวไปชมภาพยนตร์
ออกจากโรงภาพยนตร์มา ฝ่ายหนุ่มก็เข้าไปตักสาวว่า

ช เป็นจาไตธี่นายหน้งม่วนก้อ ?

เป็นยังงั๊หน้งสนุกไหมครั๊ ?

(สาวตั่งเตลี่ยวมาผ่อบ่าว)

(สาวตกใจ, หันมามองดูหนุ่ม)

ช บ้านธี่นายอยู่ไกลก้อ ?

บ้านน้องสาวอยู่ไกลไหมจ๊ะ ?

ญ บ่ไกลเจ้า อยู่นี้ก้อหัน

ไม่ไกลคะ อยู่ตรงนี้ก็เห็น

ช วันหน้าฮ้ายไปแอ่วได้ก้อ

วันหน้าพี่ไปเที่ยวได้ไหม ?

(สาวไค้หัวบ่ฮู้ว่าจาไต)

(สาวหัวเราะไม่ว่าอย่างไร)

ช อีนายมั่งถึงเจ้าจ้ก้อ ?
น้องสาวไม่วังถึงเจ้าใหม่จ๊ะ ?

ญ เจ้า
คะ

(ปอดวันตัดมาวฟังไปหา ปะสาวอีนายคนงาม
มาวก็อู้ว่า)

(พอวันอาทิตย์หนุ่มรีบไปหา พบสาวคนงาม หนุ่ม
จึงพูดขึ้นว่า)

ช สุมาเตอะอีนาย อ้ายชบถัดจนอีนายก้อ ?
ขอโทษครับ ผมมารบกวณคุณหรือเปล้า ?

ญ บ่เป็นหยังเจ้า
ไม่เป็นไรคะ

(มาวฟังชชเข้าใกล้)

(หนุ่มรีบกระเียบเข้าใกล้)

(อีนายฟังถัดคแต่ดหนีและอู้ว่า)

(สาวรีบกระเียบหนีแล้วพูดว่า)

ญ ชคไปบู้ หนีอ้อยเตอะเจ้า
กระเียบไปทางโน้นหนีอ้อยเถอะคะ]

- ช อ้ายนังโกลับได้กำ กลัวไผเห็น
 ฝั่งโกลับๆไม่ได้หรือ กลัวใครเห็น
- ญ บ่ได้เจ้า มันจะผิตผี
 ไม่ได้กะ เดี่ยวจะผิตผี
- ช ผีนายกินอะหยัง
 ผีนองสาวกินอะไรจะ
- ญ ผีข้าเจ้ากินหัวหมกกับเหล่าเจ้า
 ผิตฉนกินหัวหมและตราคะ
- ช บ่เป็นหยงอ้ายยันทเดยหือ
 ไม่เป็นไรพยนต์เสยให้
- ญ ถ้ายักข้าเจ้าแตกอหือบือ—แม่มาสู่อะเดอะเจ้า
 ถ้ายักฉฉนจริงก็ให้ผู้ โทญมาสู่อะเดอะคะ
- ช อ้นายเอาอย่างฮักกือ รอสัก ๒-๓ วัน อ้ายจะหือ
 บือ—แม่มาสู่อะ
 นองสาวเอาอย่างนคใหม่จะ รอสัก ๒-๓ วัน พ
 จะให้พื่อ—แม่ของพม่าสู่อะ
- ญ บ่เป็นหยงเจ้า ข้าเจ้ารอได้
 ไม่เป็นไรกะ คินฉนจะรอ

ช รอฮ้ายแต่ๆ นา

รอพิ้งๆ นะ

ญ แต่ๆกำเจ้า

จริงๆ ชิกะ

(บ่าวไต่ยีนก่ตไ้ ฟังลาปักบ้าน)

(หนุมไต่ยีนเช่นนั้กั้ใจ ริมลาคลับบ้าน)

(ตก ๓ วันหือหลง บ่าวเห็งหือบื้อแม่ไปลู่ขอสาว
ตามไ้ตักกลงกับสาวไว้)

(๓ วันให้หลัง หนุมรบเว้าให้พ่อแม่ไปลู่ขอสาว
ตามไ้ตักกลงกันไว้)

ช ชีนายฮ้ายมาตามสัญญาแล้ว

น้องสาวพีมามาตามสัญญาแล้ว

(สาวพั้งเฮาสาคมาปู เงินบื้อแม่บ่าวนัง)

(สาวริมเฮาสื่อมาปู แล้วเชิญพ่อแม่ของหนุมนัง)

(บื้อแม่สาวหันจะจะฮันก่ฮเข้าป็นงฮู้ตวย)

(พ่อแม่สาวเห็นเช่นนั้กั้เข้าป็นงฮู้ตวย)

พ่อ บ้าเดี๋ยวบะหนอยกับอนายมันก้อฮักกันแบ่งกัน หอ
เข้ามาพื บื้อเดมาแม่เดมาจะว่าจาโต
เดยวเดกทงสองก็รักใคร่กันมาก ให้ฉันมาสู่ขอ
ท่านจะว่าอย่างไร

พ่อ บ่เป็นหยัง ถ้าฮักกันแต่ ซากอบตักก้าตเวรเขาน้อ
ไม่เป็นไทรอกนะ ถ้าเด็กทงสองรักกันจริงๆ ฉัน
ก็ยินดียกให้

พ่อ เฮฮ ซากอยินดีด้วยดีได้ลูกญิงดีๆ อย่างอันฮอย
ชาติใจด้วยที่ได้ลูกสะใภ้ ดีๆ เช่นหนุคนนี
(เมื่อเป็นตักกลางกันแล้ว ก้อมมีการหมั้นหมายกันไว้
ก่อนตามฮิตฮอยของเมืองเหนือ)
(เมื่อทงสองฝ่ายตักกลางกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก้อม
มีการหมั้นกันตามประเพณีเมืองเหนือ)

หลายอาทิตย์ผ่านไป หนุมจึงชวนอนายคนฮักไปแฉ้ว
หนองบัว)

หลายอาทิตย์ผ่านไป หนุมจึงไปชวนหญิงคนรักไป
เที่ยวพักผ่อนที่หนองบัว)

(ตั้งที่นั่งอยู่ในเข็ถ่างนำหนองบัว)
(ทงคั้งนั่งอยู่ในเวือกกลางนำหนองบัว)
(ฝ่ายมี้อายฮู้ ช้นก้อฮว่า)
(ฝ่ายชายหนุ่มเฮ้ยช้นก้อฮว่า)

ช อ้ายบ่มีก้อว่าเขาจะได้อมาอยู่ไกลๆ กั้นจะฮ
พีไม่บ่มีกเลยว่เราทงสองจะได้อมาอยู่ไกลๆกันเช่น
อ้ายจะขอปฏิญาณตั้น ต่อหน้าดวงจัน ในคินวันนว่า
อ้ายจะฮักและซ้อต้อฮ้องเสมอ และอ้ายจะบ่ยอมฮ้อ
ไผมาพรากเอาฮักของเฮไปได้อ

พีจะขอฮักปฏิญาณต่อหน้าดวงจันทว ในคินวัน
นว่า พีจะฮักและซ้อตรงต้อฮ้องเสมอ และพี
จะบ่ยอมให้ใครมาพรากฮักของเฮไปได้อ

ได้อ ยินก้อฮ้องฮัก ?

ได้อ ยินใหม่จะฮ้องฮักทว ?

(สาวฮาย....และฮู้ว)

(สาวเฮ้ยฮายแล้วพุดช้นว)

ญ ข้าเจ้าเป็นแม่หญิง มีตางเสียนักกว่าบ้อจาย จะอัน

ขอหื้ออ้ายฮักน้องแท้ๆ

คิดฉันเป็นผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียหายมาก ฉนั้นขอให้

พรกน้องจริงๆ

ช ถ้าอ้ายบ่ฮักจะหื้อบ้อแม่มาสู่ออเยี่ยะหยัง

ถ้าพี่ไม่วักพี่จะให้ ผู้ใหญ่มาสู่ออทำไม

ก้อจฮอน้องหันแล้วว่าอ้าย ...ฮัก... บัวแก้ว

นี่ก็เป็นที่รักประเคนแล้วว่าพรกบัวแก้ว

ขอมาใกล้ๆ อ้ายนี่กะ

เก็บมาใกล้ๆ พี่จะ

ญ มันบ่ศก้าอ้าย ! เป็นจะมาหันใส่

มันไมตกระมังพี่ เคยมีคนมาเห็น

ช เมอคำเมอคนอย่างอนอกรถอไมหัน มีกาเฮาสองคน

ยามคำคั้นเข่นนี้ น้องกสิ่วใครเห็น มีแต่เรา

สองคน

บัวแก้วจ๋าความสุขในคินนเฮาจะลืมมันบ่ได้จ้อชีวิต

ของเฮาตังสอง

บัวแก้วจะ ความสุขในคินนเราตังสองจะลืมมันไม่

ได้จ้อชีวิต

ญ เจ้า อ้าย เจ้าจะบ่หมิ่นส้มมัน
กะพี น้องจะไม่มีวันส้มมัน
อ้ายเจ้า ในอ้อมอกของอ้ายมันข้างมีความสุขประลัน
พีราในอ้อมอกของพีนข้างมีความสุขอย่างเหลือขิ้น
ช ต่ไปนอ้ายจะเขี่ยกะอย่างกูเพลง เป้อะนาคคทอง
เฮตังสอง และตะฮ้อนตจะมันตำมาผ้อโลก
ต๋อไปนพีจะทำงานทุกอย่างเพ้อนาคคทองเราทั้งสอง
และเด็กที่จะส้มตำมโลก □

ห้างรัตนผล

110-112 ท่าแพ เชียงใหม่ โทร. 6767

จำหน่าย ตำราเรียนทุกระดับชั้นการศึกษา

เครื่องเขียน เครื่องกีฬา กระดาษต่างๆ

ผู้แทนจำหน่าย เครื่องพิมพ์ดีด โอลิมเปีย

เครื่องอัดสำเนา เกสเตทเนอร์

นายศุภวัตร และ นางปิยนารถ ภวกุล

เจ้าของและผู้จัดการ

ชาวเขา

และกามพิสดารร้อยแปด

หนังสือคัมภีร์ หนาเกือบ ๒๐๐ หน้า

ปกแก้ว ภาพแพรวพราว

ประมวลการเกิด ถึงตาย ของชนชาวเขา

วิถีดาร พิสดาร และข้าบับ บอบอ

ไม่น่าเชื่อ เหลือเชื่อ แต่ต้องเชื่อ เพราะมีจริง ๆ

อ่านเรื่องราวความเบื่อนมา การเบื่อนอยู่
ประเพณีการสมสู่อันพิลึกกึกกือ และความ
เชื่ออย่างพิสดาร ของชนชาวเขาอย่างละ-
เอียดใน "ชาวเขาและกามพิสดารร้อยแปด"

ส่งเช็คไปรษณีย์ หรือแสตมป์ ไปซื้อหนังสือเล่ม
นี้ได้แล้ว ที่ นพบุรี พันธุ์พายัพ "นพบุรีการพิมพ์" 29
ถนนราชวรรรคา ซอย 6 เชียงใหม่ ส่งแต่ค่าหนังสือ
เพียงเล่มละ ๕ บาท ค่าส่งไม่ต้อง ผู้ส่งออกให้เอง

หนังสือชุด "ชาวเขา" พิมพ์ออกไป 4 เล่มแล้ว คือเล่ม 1-2-3

-4 แต่เล่มนี้เรื่องของคนแต่ละเผ่า ขบในเล่ม โดยสมบูรณ์

“ นพบุรีการพิมพ์ ”

29 ถนนราชวรศา ซอย 6 เชียงใหม่

รับพิมพ์งานพิมพ์ทุกชนิด เช่น หนังสือออก การด

นามบัตร ฎีกา ใบบอกบุญต่างๆ

พิมพ์เร็ว พิมพ์ด่วน พิมพ์ดี

โปรดพิมพ์ที่ “ นพบุรีการพิมพ์ ”